Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Datum
11 maart 2026

Zaaknummer
1816297

Betreft
Ontwerpbesluit aanwijzen rijksmonument

Monumentnummer(s)
532583

besluit

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap besluit, gelet op artikel 3.1 en 3.2 van de Erfgoedwet, onderstaand monument aan te wijzen als rijksmonument.

Het betreft:

Rijksmonumentnummer

532583

Adressen

- Koning Gustaaf Adolfstraat 17, 4926CD Lage Zwaluwe

Gemeente
Drimmelen

Provincie
Noord-Brabant

Kadastrale aanduiding(en)

- Hooge en Lage Zwaluwe I 1857
- Hooge en Lage Zwaluwe I 4994

Naam van het rijksmonument

Omschrijving

Zweedse vrijstaande geschenkwoning uit 1953. De houten prefab woning heeft een rechthoekige plattegrond, is één bouwlaag hoog en heeft een kapverdieping met zadeldak. Bij de voordeur een afdakje en een lage opstap. De houten buitengevels met verticaal geplaatste delen zijn geschilderd in een bruinrode kleur. Andere onderdelen zoals kozijnen, ramen en windveren zijn wit geschilderd.

ONTWERP

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Datum
11 maart 2026

Zaaknummer
1816297

Betreft
Ontwerpbesluit aanwijzen rijksmonument

Monumentnummer(s)
532583

Situatie op de kaart

	rijksmonument
	kadastrale grens
0000	perceelnummer
	verblijfsobject

Motivering

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Datum
11 maart 2026

Zaaknummer
1816297

Betreft
Ontwerpbesluit aanwijzen rijksmonument

Monumentnummer(s)
532583

Aanleiding

Na advisering door de Raad voor Cultuur heb ik het aanwijzingsprogramma Geschenkwoningen Watersnoodramp 1953 vastgesteld met een selectie van 45 geschenkwoningen en een dorpshuis. Op 12 november 2025 is dit programma bekendgemaakt en gepubliceerd op de website van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (hierna: RCE). Ik maak hiermee mijn voornemen kenbaar om de procedure als bedoeld in artikel 3.1 van de Erfgoedwet te starten om de geselecteerde monumenten aan te wijzen als rijksmonument. De selectie van 45 geschenkwoningen en een dorpshuis vormt een zichtbare en tastbare herinnering aan de Watersnoodramp, de grote gevolgen daarvan en de internationale hulpactie. De geschenkwoningen staan symbool voor de naoorlogse Europese samenwerking en solidariteit.

De Zweedse geschenkwoning Koning Gustaaf Adolfstraat 17 in Lage Zwaluwe is onderdeel van het aanwijzingsprogramma Geschenkwoningen Watersnoodramp 1953.

Grondslag

Vanaf 1 juli 2016 geldt de Beleidsregel aanwijzing rijksmonumenten en wijziging rijksmonumentenregister Erfgoedwet, beleidsregel van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 25 juni 2016, Staatscourant 30 juni 2016, nr. 33906 (hierna: Beleidsregel). In deze Beleidsregel heb ik vastgelegd in welke gevallen ik een monument of een archeologisch monument kan aanwijzen als rijksmonument.

Op grond van de Beleidsregel (artikel 4) geschiedt de aanwijzing van een monument als rijksmonument bij voorkeur op basis van een aanwijzingsprogramma of verbeterprogramma.

In het onderhavige geval is het monument opgenomen in het aanwijzingsprogramma Geschenkwoningen Watersnoodramp 1953. Het concept is voorgelegd aan de Raad voor Cultuur. Het advies van de Raad voor Cultuur van 29 juli 2025 luidt positief. De aanbevelingen van de Raad van Cultuur zijn verwerkt in het definitieve aanwijzingsprogramma. Het aanwijzingsprogramma is vastgesteld op 12 november 2025 en tegelijkertijd bekendgemaakt op de website van de RCE.

Op grond van de Beleidsregel (artikel 7) pas ik de selectiecriteria zoals opgenomen in het aanwijzingsprogramma toe.

Bij het aanwijzen van een rijksmonument neem ik de waarderingscriteria voor de beoordeling van de monumentale waarde van monumenten als uitgangspunt. Deze waarderingscriteria zijn gepubliceerd op de website van de RCE en vormen een actuele uitwerking van de wettelijke criteria schoonheid, betekenis voor de wetenschap en cultuurhistorische waarde in artikel 3.1, eerste lid, van de Erfgoedwet.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Datum
11 maart 2026

Zaaknummer
1816297

Betreft
Ontwerpbesluit aanwijzen rijksmonument

Monumentnummer(s)
532583

Procedure
Op de voorbereiding van een besluit over het aanwijzen van een monument is de uniforme openbare voorbereidingsprocedure uit afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. Dit is bepaald in artikel 3.2, eerste lid, van de Erfgoedwet.

Advies
Over het ontwerpbesluit heb ik tegelijk met de aanbieding van het ontwerpbesluit aan de eigenaar en beperkt gerechtigden van het monument op grond van artikel 3.1, tweede lid, van de Erfgoedwet advies gevraagd aan het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Drimmelen.

In het definitieve besluit wordt onder dit kopje ingegaan op het advies en geef ik aan hoe ik dit heb betrokken in mijn overwegingen.

Zienswijzen
In het definitieve besluit worden onder dit kopje de ingebrachte zienswijzen vermeld en geef ik aan hoe ik die heb betrokken in mijn overwegingen.

Overwegingen
De Zweedse geschenkwoning is van evident algemeen belang op grond van de waarderingscriteria. Het monument is naar mijn oordeel een essentiële aanvulling op het rijksmonumentenbestand waarvoor het van onmiskenbare meerwaarde is.

Cultuurhistorische waarde
De karakteristieke Zweedse geschenkwoning maakt deel uit van de totale gift van houten, prefab geschenkwoningen die door Noorwegen, Zweden, Denemarken, Finland en Oostenrijk na de Watersnoodramp in 1953 aan de zwaar getroffen gebieden zijn geschonken en herinnert daarmee aan de indrukwekkende hulp aan de getroffenen die nationaal en internationaal tot stand kwam.

Architectuur- en kunsthistorische waarde
De karakteristieke vrijstaande houten Zweedse woning (type Zw 5e) werd in Zweden geprefabriceerd en in Nederland opgebouwd. De gevels staan op een bakstenen fundering en zijn bekleed met verticaal geplaatste houten geveldelen, deze zijn geschilderd in een bruinrode kleur. De kappen, gevels en vloeren van de Zweedse woningen zijn bij de bouw zeer goed geïsoleerd. Oorspronkelijk waren de vensters voorzien van vouwbare, dubbele ramen. De Zweedse prefab houtbouwtechniek, de toepassing van voor Nederland bijzondere materialen, houtconstructies, verbindingen en isolatiemethoden vertegenwoordigen grote architectuur- en bouwhistorische waarde.

Situationele en ensemblewaarde
De tien vrijstaande Zweedse woningen en de drie 'twee-onder-een-kapwoningen' zijn zorgvuldig, iets verspringend ten opzichte van elkaar, aan weerszijden van de straat geplaatst. Het ensemble is één van de weinige ensembles geschenkwoningen die gaaf behouden zijn gebleven. De zeggingskracht van de woningen binnen het ensemble wordt versterkt door de heldere stedenbouwkundige context waarin ze zich bevinden. De

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Datum
11 maart 2026

Zaaknummer
1816297

Betreft
Ontwerpbesluit aanwijzen rijksmonument

Monumentnummer(s)
532583

stedenbouwkundige context van het ensemble is behouden en herkenbaar gebleven.

Gaafheid en herkenbaarheid
De Zweedse geschenkwoning heeft een afleesbare historische gelaagdheid van zowel de bouw- als de bewoningsgeschiedenis. De geschenkwoning is op onderdelen aangepast, maar is zeer herkenbaar gebleven. De woning is ook van belang vanwege de nog zeer herkenbare historische woonfunctie die in directe relatie staat tot de opvang van de zwaar getroffenen en evacués na de Watersnoodramp.

Zeldzaamheid
De houten woning is zeldzaam aangezien het één van de weinige origineel bewaarde Zweedse geschenkwoningen is, binnen een eveneens vrijwel gaaf bewaard gebleven ensemble van tien vrijstaande en drie 'twee-onder-een-kap' geschenkwoningen.

Het bovenstaande in overweging nemende zie ik voldoende aanleiding om de Zweedse geschenkwoning aan te wijzen als rijksmonument. Het voldoet aan de selectiecriteria zoals genoemd in het aanwijzingsprogramma Geschenkwoningen Watersnoodramp 1953. Tevens voldoet het aan de waarderingscriteria, de toepassing van de waarderingscriteria bevestigt dit.

Conclusie
Gelet op het voorgaande concludeer ik dat bescherming op grond van de Erfgoedwet gerechtvaardigd is.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,

Susan Lammers
algemeen directeur